

Upozornil, že nás zajímá situace rodin s dětmi (tj. jaký příjem mají rodiny na utracení). V tomto kontextu tedy nemusíme zkoumat složitou problematiku DPH.

p. Hedbávný vyjádřil názor, že disponibilní příjem je třeba vztahovat k DPH, protože čistá informace o příjmu neříká, co si za to mohou dotyční koupit.

p. Hampl uvedl, že zahrnutí DPH bude do budoucna přínosem, ale aby tomu tak skutečně bylo, tak je potřeba nejprve provést další analýzy, za kterých vyplyne případná rozdílnost výdajů podléhajících platbě DPH v ČR mezi různými typy domácností.

p. Pelán zdůraznil, že je třeba si ujasnit, jakou otázku zde řešíme – tj. zda lidé nejsou demotivováni mít děti. V této souvislosti je třeba se podívat na situaci, kdy se dvěma zaměstnancům s mediánovým příjmem narodí dítě. V takovém případě klesne příjem na osobu z cca 17 000 Kč na 9 500 Kč. Životní úroveň rodin s dětmi se tak výrazně zhorší oproti bezdětným.

p. Vostatek upozornil, že ve výpočtech nejsou zahrnuty úspory z rozsahu.

p. Pelán odpověděl, že úspory z rozsahu mohou být dopočítány.

p. Hampl uvedl, že jde o srovnávací základnu, abychom mohli vyhodnotit potenciální dopady navrhovaných opatření.

p. Potůček doporučil zahrnout do výpočtů úspory z rozsahu a doporučil, aby bylo explicitně řečeno, ke které již existující metodice se řešitelský tým přiklání.

p. Hampl vyzval členy PT3, jestli se někdo z nich tohoto úkolu zhostí a dodá případně metodiku i s komentářem. Upozornil, že lze vycházet také z dat ČSÚ týkajících se nákladů rodin na výchovu dětí.

p. Hutař vznesl námitku vůči zahrnování čistého příjmu rodiny do výpočtů, protože pojistné se odvádí z příjmu hrubého. Vyjádřil názor, že vzhledem k existenci vyloučených dob nejsou rodiny s dětmi nijak znevýhodněny v I. důchodovém pilíři. Doporučil proto diskutovat pouze postavení rodin s dětmi ve vztahu k III. důchodovému pilíři, protože rodiny s dětmi mají omezené možnosti si spořit.

p. Potůček uvedl, že informace o čistém příjmu jsou vstupní informací o situaci rodin s dětmi. Zdůraznil, že je třeba mít evidenci o existenci disproporcí rodiny s dětmi a bezdětnými. Upozornil, že není vyloučeno, že by rodiny s dětmi mohly být podporovány i skrze I. důchodový pilíř.

p. Hampl upřesnil, že východiskem pro představený výpočet je hrubý mediánový příjem a z něho se teprve vypočítávají příslušné odvody a čistý příjem. Dále odkázal na Zprávu o rodině (MSPV 2004) a Národní koncepci rodinné politiky (MPSV, 2005) a Národní koncepci podpory rodin s dětmi (MPSV, 2009) které explicitně deklarují, že je třeba více zohlednit péči o děti, a to zejména s ohledem na náklady ušlé příležitosti – a mezi ně patří i náklady na děti a ušlý příjem ze zaměstnání pokud je matka s dětmi doma.

p. Vostatek doporučil doplnit mezi uvažované typy rodin „důchodce vyživující dítě“.

p. Hutař doplnil, že je třeba rozlišit, zda jde o důchodce invalidního či starobního.

p. Škorpík upozornil na numerickou chybu ve výpočtech čistého příjmu rodin.

p. Pelán vysvětlil, že chyba vznikla při přepisu aktualizovaných dat a bude opravena, ale ve výsledcích se to výrazně neprojeví. Dále podrobně okomentoval mezigenerační modely jednotlivých typů transferů na příkladu důchodů a vzdělání.

Následně byly podrobně prodiskutovány jednogenerační ukazatele celoživotních transferů (ukazatele manželského páru) a odsouhlaseny pro další práce odborné komise. Tyto ukazatele představují srovnání domácností, které vyhodnocuje transferovou situaci z pohledu manželského páru (obecně páru žijícího ve společné domácnosti) nebo domácnosti s jednou ekonomicko aktivní osobou a porovnává se z jejich pohledu, co se stane, když se narodí dítě.

p. Hampl při tom v souvislosti s otázkou p. Bezděka zopakoval, že státní výdaje na vzdělání a zdravotnictví na děti nejsou v těchto ukazatelích zahrnuty, protože příjemcem těchto služeb v naturální podobě není příslušný manželský pár, ale přímo děti. Tím byla transparentně zodpovězena a vysvětlena i druhá část otázky p. Bezděka.

Kdybychom naopak vzali v úvahu dvougenerační ukazatele – tj. počítali generaci rodičů a dětí dohromady – tak bychom potom do příslušného ukazatele museli zahrnout nejenom státní výdaje na vzdělání a zdravotnictví na děti, ale také jejich budoucí přínos pro veřejné rozpočty v podobě odvedených daní a pojistných odvodů v době jejich ekonomické aktivity (tj. celý cyklus investice do lidského kapitálu). V tom případě by se naopak do ukazatele nezahrnovali výdaje rodin na děti, protože ty se spotřebují uvnitř těchto dvou generací.

Tyto dvougenerační ukazatele (ukazatele celkového transferového příspěvku rodiny, resp. domácnosti) mají jinou vypovídací schopnost než jednogenerační údaje v tom smyslu, že představují vyjádření celkového výsledného transferového příspěvku rodiny, resp. domácnosti, k dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí. Spojují tak v podstatě dvě generace, které se po určitou část své fáze s příslušným generačním posunem setkají v jedné rodině. Z hlediska nedostatku času tyto dvougenerační údaje nebyly detailně prodiskutovány a pracovní tým se jimi bude zabývat v pozdějších fázích práce, zatímco nyní se prioritně bude zabývat konkrétními návrhy opatření.

p. Vostatek upozornil, že v modelech nejsou zahrnuty významné transfery od prarodičů k vnukům či vnučkám.

p. Hampl zdůraznil, že je třeba přihlížet především k základním principům průběžného systému, tj. že důchody jsou placeny ekonomicky aktivní generací. Čistě hypoteticky by na finančním trhu mohl být průběžný systém za určitých okolností klasifikován jako nekorektní schéma – tím, že jedna generace platí důchod té předchozí a nemá záruku, jak početná bude ta další generace. Avšak je zde veliký rozdíl právě v tom, že stát svou společenskou smlouvou toto pojištění garantuje svým rozpočtem a tak to se přes to všechno jedná o velmi stabilní, velmi efektivní a díky možné parametrizaci prakticky nezničitelný systém. Díky své garanci rozpočtem stát dokonce ani nevybírá pojistné za státní pojištěnce, protože to je ve skutečnosti pouze přesun v rámci státního rozpočtu. V tomto smyslu je pak ale velmi nepřehledné, jak vlastně vyjádřit deficit důchodového systému. Ale z hlediska celkové reálné pojistné logiky systému a s ohledem na riziko systému z hlediska chování jednotlivých typů klientů by měl stát více ocenit zásluhu těch, kteří investují do budoucích výnosů systému (tj. lidi vychovávající děti) a přispívají tak k dlouhodobé udržitelnosti systému.

p. Potůček zdůraznil, že je třeba vyjasnit, zda PT3 bude vládě navrhopvat podporu rodin s dětmi a) pouze skrze důchodový systém, b) pouze mimo důchodový systém (skrze rodinnou politiku), c) kombinací obou způsobů. Osobně doporučil poslední zmíněnou variantu. Vyjádřil názor, že česká rodinná politika je značně ochablá, tedy výchova dětí znamená významné finanční a psychické zatížení rodičů a je třeba hledat všechny možné cesty, jak rodinám s dětmi pomoci.

p. Hampl podpořil tento názor, že je třeba hledat všechny možné cesty, jak rodinám s dětmi pomoci a uvedl, že to je v souladu se závěry a doporučeními PT3 z předchozích jednání. Zároveň poznamenal, že paralelně je potřeba finalizovat metodiku vyčíslení transferů, aby navrhovaná opatření mohla být vyhodnocena z hlediska jejich možných dopadů.

p. Škorpík vznesl dotaz, zda je jednotkou analýzy rodičovský pár.

p. Hampl odpověděl, že v tuto chvíli a v rámci těchto odsouhlasených jednogeneračních ukazatelů ano – buď rodičovský pár, či bezdětný pár.

p. Pelán dále uvedl, že model z hlediska transferů počítá se čtyřmi prvky analýzy: současná generace, starší generace, mladší generace, stát. Pokud by bylo zahrnuto do transferů méně prvků, byla by opomenuta cykličnost systému a výsledky by byly nekorektní. Je tedy potřeba zahrnout všechny náklady a výnosy v rámci příslušného investičního cyklu.

p. Fiala doporučil porovnat dvě odlišné životní strategie: rodinu investující do výchovy dětí (VŠ studentů) a bezdětnou rodinu spořící si na stáří (při stejné výši příjmů).

p. Hutař upozornil, že vytvořený model je statický a odpovídá stavu v roce 2013. Doporučil raději vytvořit výhledový model vývoje systému.

p. Hampl odpověděl, že cílem tohoto prototypového modelu není zachytit dynamiku, ale cílem je nejprve popsat současnou situaci rodin s dětmi a vyjádřit ji v rámci této časoprostorové agregace. Až bude model dostatečně odladěn, je možné tuto metodiku aplikovat v dynamickém modelu.

p. Hedbávný doporučil pro účely analýz rozdělit lidský život na čtyři či tři stejně dlouhé úseky. Fázový posun mezi generacemi je zhruba 27 let, v jednom okamžiku tam jsou vedle sebe tři generace. Z hlediska postavení na trhu práce však lze rozlišit čtyři období po cca 20ti letech.

p. Hampl upozornil na rozdílnou pozici osob v přechodných obdobích – zejména v období po dokončení školy, zahájení ekonomické aktivity, zajišťování bydlení a zakládání rodiny není vhodné vysoké zdanění práce. Zdůraznil, že mladým lidem zakládajícím rodinu a následně pečujícím o děti by více pomohlo okamžité ocenění péče o děti než zohlednění této péče až v důchodovém věku. Naopak v období, kdy rodiče jsou ještě ekonomicky aktivní, ale už nepečují o již dospělé děti, mají konečně možnost si také více přispořit na důchod.

p. Vostatek namítl, že jde o model relevantní k populační politice, ale není relevantní pro problematiku penzí.

p. Hampl odpověděl, že návrh modelu vychází z mandátu OK, která má za úkol předložit návrh na narovnání transferů mezi rodinou a společností. Naším cílem by mělo být vytvořit prostředí příznivé pro rodiny s dětmi, které se v budoucnu stanou plátcí důchodového systému.

p. Potůček upozornil, že nelze promyšlet důchodový systém izolovaně bez souvisejících částí sociálního systému. Doporučil co nejdříve začít diskutovat navrhovaná opatření pro ocenění péče o děti.

p. Hampl se tímto doporučením ztotožnil, poznamenal, že doporučení schválená na předchozích jednáních PT3 jsou pro detailní rozpracování dobrým východiskem a ukončil jednání.

Seznam přítomných

Jméno	Instituce
Petra A. Beránková	Sekretariát OK
Radka Dudová	ČŽL
Tomáš Fiala	VŠE
Otakar Hampl	MZe
Markéta Havelková	Sekretariát OK
Petr Hedbávný	FSV UK
Jan Hutař	NRZP ČR
Milan Kantor	APS
Karel Pelán	
Zdeněk Pernes	RSČR
Martin Potůček	Předseda OK
Vít Samek	ČMKOS
Jan Škorpík	MPSV
Martin Štěpánek	MPSV
Jaroslav Vostatek	VŠFS
Kryštof Zrcek	ČSSZ